

Zetrek Bloemendaal aan Zee voorjaar 2001

Steve Geelhoed

Inleiding

Weet u het nog? Vorig voorjaar werd Nederland geteisterd door mond- en klauwzeer. Inventariseren van broedvogels was alleen weggelegd voor de echte doorzetters; gebieden waren tijdelijk afgesloten of mochten alleen vanaf wegen en paden geïnventariseerd worden. Ik had dan ook de stille hoop dat het aantal trektellingen tot ongekende hoogte zou stijgen. Er werd inderdaad veel geteld, maar jammer genoeg op drie verschillende telposten. Op Parnassia werd voor het eerst sinds jaren weer landtrek geteld. In Langevelderslag werd door "de vrienden van de AWD" naar land- en zetrek gekeken. En er werd uiteraard zetrek geteld in Bloemendaal aan Zee. Ondanks het enigszins tegenvallende aantal teluren zijn op laatstgenoemde telpost weer genoeg leuke waarnemingen verricht om verslag van te doen.

Telpost en telwijze

De tellingen werden als vanouds verricht vanaf de reddingsbrigade, in de zeereep ten noorden van restaurants Pyramides en Het Eindpunt. De telmethode is eveneens onveranderd; zitten achter een verrekijker op statief, de blik op een vast punt fixeren en tellen wat door het beeld vliegt. Verder niet te veel laten afleiden door overvliegende zangertjes, filmopnamen op het strand, verdwaalde badgasten en dergelijke. Of zoals een van de tellers van Langevelderslag de kwaliteiten van de Bloemendaalse zetrekteller op 10 mei omschreef: zeearend-ogen, een ongeëvenaarde zeediscipline en zwijgzame boeddhahouding. Al met al is in Bloemendaal 115 uur over zee gekeken, minder dan voorjaar 2000.

De tellingen in cijfers

De resultaten van de tellingen zijn samengevat in tabel 1. Al met al zijn 67273 langsvliegende vogels genoteerd verdeeld over 76 soorten, inclusief "soorten" als Noordse Dief en Alk/Zeekoet. Het totaal van 2001

overtrof de 59741 vogels van voorjaar 2000 ruimschoots. Wanneer we deze totalen delen door het aantal getelde uren (resp. 115 en 132,5) krijgen we een uurgemiddelde van 585 exx/uur voor 2001 en 451 exx/uur voor 2000. Naast vogels konden ook 14 Bruinvissen en drie Gewone Zeehonden op de zeetrekkaarten ingevuld worden.

Tabel 1. Resultaten van de zeetrekellingen in Bloemendaal aan Zee.

Soort	Aantal	Soort	Aantal
Knobbelzwaan	208	Visarend	1
Wilde Zwaan	1	Smelleken	1
Zwarte Zwaan	1	Boomvalk	1
Grauwe Gans	145	Meerkoet	1
Kolgans	380	Scholekster	1139
Brandgans	1212	Kluut	326
Rotgans	1984	Bontbekplevier	104
Witbuikrotgans	1	Goudplevier	3
Nijlgans	30	Zilverplevier	4537
Bergeend	334	Kievit	18
Tafeleend	14	Kanoet	6701
Kuifeend	30	Drieteenstrandloper	979
Topper	56	Bonte Strandloper	3136
Eider	850	Kleine Strandloper	4
Zwarte Zee-eend	7371	Kemphaan	46
Grote Zee-eend	38	Grutto	1
Nonnetje	4	Rosse Grutto	2275
Brilduiker	9	Regenwulp	41
Grote Zaagbek	6	Wulp	98
Middelste Zaagbek	197	Zwarte Ruiters	3
Krakeend	61	Tureluur	298
Smient	1127	Groenpootruiter	23
Slobeend	340	Oeverloper	4
Wilde Eend	16	Steenloper	97
Pijlstaart	111	Kleine Jager	1
Zomertaling	22	Zwartkopmeeuw	8
Wintertaling	1082	Dwergmeeuw	2531
Duiker spec.	165	Kokmeeuw	3571
IJsduiker	1	Stormmeeuw	2548
Fuut	362	Kleine Mantelmeeuw	1202
Roodhalsfuut	1	Geelpootmeeuw	1
Kuifduiker	1	Zilvermeeuw	2442
Noordse Stormvogel	2	Grote Mantelmeeuw	67
Jan-van-gent	228	Grote Stern	390
Aalscholver	4714	Noordse Dief	12676
Blauwe Reiger	41	Dwergstern	494
Lepelaar	2	Zwarte Stern	333
Bruine Kiekendief	17	Alk / Zeekoet	8

Gedurende voorjaar 2001 is over het algemeen dus sterke trek vastgesteld. Ongetwijfeld het gevolg van selectiever tellen, d.w.z. alleen op dagen met te verwachten sterke trek. De trek was zo nu en dan inderdaad zo sterk, dat Zilvermeeuwen niet geteld werden. Het is dan ook niet verwonderlijk dat deze soort niet tot de algemeenste soorten behoort. De algemeenste soorten waren Noordse Dief, Zwarte Zee-eend, Kanoet, Aalscholver, Zilverplevier en Kokmeeuw. Samen goed voor 58% van alle getelde vogels. De topnotering van Kanoet werd deels veroorzaakt door een nieuw record. Ook de records van Knobbelzwaan, Kogans, Kempmaan en Bonte Strandloper konden aangescherpt worden.

Overzicht van de tellingen

Het seizoen werd 16 **januari** geopend. De temperatuur lag net onder het vriespunt, maar er werd geen noemenswaardige vorsttrek vastgesteld. Ook de volgende dag geen hoge aantallen, maar wel "vorstsoorten" als Topper, Nonnetje, Steenloper en Kanoet. Hoogtepunt van de telling, en van de maand, was een in de branding zwemmende Gewone Zeehond.

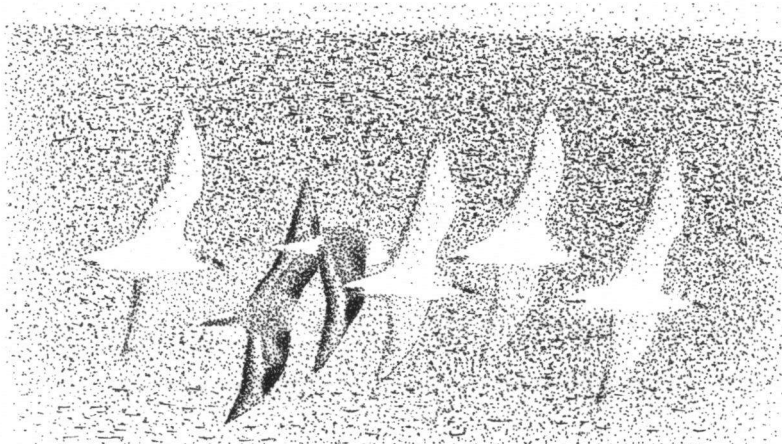
Februari begon de 10^e aardig met trek van o.a. Kogans (285, record), Nijlgans (17) en de enige Wilde Zwaan van het seizoen. Drie dagen later een telling met aardige trek van Pijlstaart, Topper, Tafeleend, Brilduiker en een eenzame Witbuikrotgans. De derde vogel voor de telpost; de eerste twee Witbuikrotganzen waren gezien tijdens de omvangrijke influx in de winter van 1995/96. De drie tellingen in de rest van de maand leverden geen beukende trek op, maar op de 27^e dook wel de eerste Bruinvis van het seizoen op. Nauwelijks een week later, op 5 **maart**, werden met vrijwel windstil weer 5 à 6 individuen Z, 3 N en een "zonnebadend" individu t.p. geregistreerd. De volgende dag konden twee vroege Zomertalingen tussen de 338 Wintertalingen gedetermineerd worden. Verder vlogen er die dag veel Brandganzen (808) en Kemphanen (26, record) en dobberde een Gewone Zeehond in de branding.

De 14^e bracht een vrij krachtige westenwind 109 Jan-van-genten binnen gezichtsafstand. Rotganzen lieten het verrassend genoeg afweten. Drie dagen later passeerden er met NO 5, in een uurtje, 678 Bontjes en zwommen er twee Bruinvissen naar noord. De volgende dag was de wind afgenomen en werden geen noemenswaardige aantallen Bonte Strandlopers gezien. De daarop volgende dag bracht een krachtige, naar NNW gedraaide wind naast talrijke sneeuw- en hagelbuien een recordaantal Bontjes (1515) binnen gezichtsbereik. Tot het eind van de maand werd geen noemenswaardige trek meer vastgesteld. Al zijn een IJsdruiker op de 21^e en een volwassen

Geelpootmeeuw op de 26^e het vermelden waard, respectievelijk de vierde en de tweede waarneming vanaf de telpost.

April begon veelbelovend met 202 Kluten en 7 Zomertalingen op de 2^e. De trek kabbelde daarna tot het eind van de maand voort zonder opvallende aantallen of soorten. Zomertalingen werden nog op verschillende dagen gezien. De eerste, adulte Zwartkopmeeuwen konden de 23^e bijgeschreven worden. Drie dagen later werden voor het eerst dit voorjaar alle vijf algemene soorten sterns gezien. Dankzij het ontbreken van oostenwinden bleven de aantallen tot in mei echter laag; het totaal aantal sterns kwam geen enkele telling boven de duizend. Ook Rosse Grutto's werden, dankzij de ongunstige (mee)wind, mondjesmaat geteld.

Begin **mei** draaide de wind eindelijk naar het (noord)oosten en trok aan tot kracht 4 Beaufort of meer. In theorie goed voor beukende trek van steltlopers en sterns. De eerste dagen was daar nog weinig van te merken: redelijke aantallen en een afwisselend soortenspectrum bepaalden het beeld. Het spektakel begon op de 9^e. Het aantal sterns bedroeg eindelijk meer dan duizend vogels. Steltlopers domineerden de telling echter. In vijf uurtjes passeerden o.a. 529 Zilverplevieren, 250 Rosse Grutto's en 1998 Kanoeten. Daarnaast leuke soorten als Kleine Strandloper (4) en Zwartkopmeeuw (2^e KJ en 2 ad).



Drieteenstrandloper was in mei de op één na talrijkste strandloper, Kanoet was de talrijkste (Roy Slaterus).

De volgende dag werd de telpost helaas pas een uur na zonsopkomst bemand. Bij aankomst op de telpost was er al massale trek, dichtbij, ver weg, vlak boven het water, hoog, boven de duinen, over het strand, eigenlijk overall gemengde groepen steltlopers en ander spul. Vijf uur geconcentreerd tellen leverde o.a. het volgende op: Zomertaling (4), Knobbelzwaan (55, record), Visarend (1), Bruine Kiek (6), Zilverplevier (1631), Rosse Grutto (400), Tureluur (111), Kanoet (1651) en Drieteenstrandloper (165).

De 11^e was de oostenwind afgenomen tot 3 Beaufort, zodat de aantallen lager waren dan voorgaande dagen. De telling was echter zeker niet slecht: o.a. Aalscholver (391), Zomertaling (2), Smelleken, Zilverplevier (921), Kanoet (689) en Zwartkopmeeuw (2^e KJ). De volgende dag werd weer beukende trek vastgesteld. Met name sterns kwamen massaal langs: Noordse dief (4738), Dwergstern (248) en Zwarte Stern (188). Zoals het gehele voorjaar was het aantal Grote Sterns laag. Compacte groepjes Noordse Sterns passeerden regelmatig, maar de trek was zo sterk dat ze op een hoop met de Visdiefjes zijn gegooid. Zondel Verder vlogen ook leuke aantallen van Aalscholver (418), Kanoet (1678) en Drieteenstrandloper (370) langs. In een groep Brandganzen kon een kruising met een Canadese Gans gedetermineerd worden. De 13^e was de reeks goede tellingen definitief voorbij. Dankzij de naar ZO gedraaide wind vlogen de steltlopers weer op grote hoogten over. Sterns druppelden nog wat na, getuige de 1467 Noordse Dieven, 36 Grote Sterns, 33 Zwarte Sterns en 19 Dwergsterns. Het telseizoen werd de 26^e afgesloten met o.a. Rotgans (763), Noordse Stormvogel én een langsvliegende, zingende Roodmus.

Tot slot

In vergelijking met het najaar wist een klein groepje de weg naar de telpost weer te vinden: Han Buckx, Pieter van Eijk, Amon Gouw, Hans Groot, Guido van Leeuwen, Pim de Nobel en Pieter Thomas. Allen worden bedankt voor hun bijdrage aan de tellingen.

S.C.V. Geelhoed, Leon. Springerlaan 300, 2033 TH Haarlem